

I. ÉVFOLYAM.
9. SZÁM.
1883.

YÉGVIDÉK.

PANCSOVA.
Vasárnap.
MÁJUS 27.

TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZMIVELŐDÉSI HETILAP.

MEGJELEN MINDEN VASÁRNAP.

Előfizetési ár:
Egész évre 5 frt. Vidékre 5 frt. 50 kr.
Fél „ 2 „ 50 kr. „ 2 „ 75 „
Egyes szám ára 10 kr.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

Jabukai utca: 121.

Ide küldendők a lap szellemi és anyagi részét illető minden közlemények.

HIRDETÉSEK DIJJA:

Három hasábos petítor 6 kr. Nyilttéri három hasábos petítor 10 kr.

Bélyegdíj külön minden hirdetésért 30 kr.

A telepítés jelene és jövője.

Pancsova máj. 27.

Csángós zomszédjainknak eddig oly kinosan bizonytalan sorsa végtére bizonyosabb és biztosabb jövőnek néz elébe. A torontálmegyei alispánnak a László Mihályénál reálisabb alapon nyugvó és pozitív tendenciákat tartó értesítései a budapesti csángó egyesületre megtették a hatásukat. Leküldte tehát Bánffy Béla grófot, hogy a letelepíttek helyzetéről s a telepítés lehetőségéről biztos tájékozást szerezzen. Az érdekes gróf, Fekete Zsigmond mérnök képviselővel, Torontálmegye kitérő buzgalma alispánjával s Nagy György kormánybiztos urral együtt tehát ismét szemügyre s tüzetes beszédre vették a telepítések helyzetét, két álló napig ott jártak s a majdnem folyton szakadó vagy permetező eső gondoskodott, hogy a telepek állapotát ne csak verőfényes színében szemlélhessék. Meggyőződtek pedig arról, hogy a szegény emberek jó része fedél és elegendő élelem nélkül van. Mivel erre nézve pedig a társadalom támogatása már nem várható, fordultak a kormányhoz. A kormány rögtön 3000 forintot utalványozott, a melyen a kormánybiztos úr most szalomát, kenyeret és az építendő barakkokhoz szükséges készleteket vásárolja be.

A segélykérésre a kormány azt is válaszolta, hogy továbbra is nagyobb mértékű támogatást intézkedések et akkor fog tenni, ha a küldöttség megtette jelentését.

Szépirodalmi csarnok.

Szibinyáni Jánk és Kralyevics Márkó.

Szerb népköltemény eredetijéből fordítva.

Iddogál két fiatal levante;

Az egyik: hős Kralyevics, a Márkó,

A másik: hős Mehmed kikiáltó;

Bort s pálinkát váltva iszik Márkó,

Malvázit csak Mehmed kikiáltó;

Márkó a bort, hogy megelégette,

Szól, mivel jól esett vón' az alvás:

„Isonyatón álmos vagyok pajtás,

Nem aludtam három fényes nappal,

Három napot, három sötét éjet!”

Szól azonban kikiáltó Mehmed:

„Feküdj le hát, de ébren aludj ám,

Mert a török szörnyű hamis népség!”

Lefekszik Márk, hogy kicsit aludjon;

Mire ébredt az álmából Márk, rég

Megkötözte már őt a törökség;

Hurkot dobtak neki a nyakára,

Vasbilincset vertek a kezére,

Lánczot csaptak neki a lábára.

Szóla pedig Kralyevics Márk ilyen:

„Teremtőtök, török janicsárok!

Nem esudálom én az okosságtok,

De megkötni Márkot hogy bírtátok?

Madár volnék hej, ki nem szállhatnék,

Kigyó volnék, ki nem sikolhatnék,

Tündér volnék, nem szabadulhatnék!

E jelentések természetesen és szükségszerűen fontos pontjaikban a rendszeres letelepítés lehetőségére fognak vonatkozni. Erre nézve lapunk már több számában határozott véleményt mondott, a mely lényegben meg egyezik a Tallián alispán terjedelmes és világos fölterjesztésében foglalt nézetekkel. A hogy a talaj-és birtokviszonyok a kérdéses területen most állanak, a maholnap négyezerre szaporodó bevándorlottak feleséjüthet ottan biztos existenciához. De azért az ezirányú telepítés sokkal mélyebbható fontosságú, semhogy a kormány nagyobb áron is módját nem ejthetné, hogy mennél nagyobb mérvben létrejöjjön; méltányos módját, hogy a nagy reményekkel idekapott csángómagyarokat olyan vidékre ne kelljen vinni, a hol nincs oly nagy szükség rájuk. Várható, hogy a vojloviczi erdő és az esetleg fennálló bérletek nem fognak döntő akadályul lenni.

De viszont egyenesen ezélljártéveszteni, ha a telepítés bármilyen részben is a régi telepítettek érdekeinek megsorbitásával történék. E tekintetben történhetet egy kis tapintatlanság, de intenciójában ez a telepítő mozgalom egyik intézőjének sincs. Sőt a kormány a minapában fönnjárt Bachmann A. úrnak a régi telepítettek ügyét illetőleg határozott támogatást ígért, kilátásba helyezvén, hogy azt a 300000 forintot, a melyet a gát védelmére föllülfizetni kénytelen, vagy megtéríti vagy legalább törlesztését kedvező föltételül előleg által lehetőleg megkönyviti.

Bizonyos dolog, hogy a régi telepítettek érdeke megvédésének színe alatt történik

izgatás a telepítés ellen; mert az ügy több érdeket sért és kétségtelenül többeknek nem tetszik. Erre az illetékes intéző közegeknek különös figyelmök legyen s a hol pozitív bizonyíték van, lépjenek fel erőlyesen. De határozottan ferde és káros hatásu a mód és modor, a melyben a Budapesti Hirlap a minap támadott. Nyilván való bizonyítékok nélkül gyanúsítani azokat, a kik nyilvánosan a telepítés irányában jóindulatot mutatnak, legalább is az igazságtalan megtámadtatás tudatát keltheti azokban, a mely igen hátrányos reactiót szülhet.

Altalában, a mily hatalmas emeltyűi voltak a fővárosi hirlapok a csángók behozatalának, a letelepítés szerencsés folyamatának csak ártanak, ha mindenegyes mozzanatot nagy széllal kapnak fel, minden adott hírt a dolog természeténél fogva többnyire eléggé nem tájékozott öregbetűs commentárral bocsítanak országga. Ezt mostmár annyival inkább kerülhetik, minthogy a telepítés ügye többintézőkézben lesz s több szemnek köteles figyelme tárgya.

A budapesti csángó-magyaregyesület f. h. 22-én választmányi ülést tartott, a melyen László Mihály titkár jelentését adta kiküldetéséről. A jelentés tisztán a telepítettek mostani helyzetével foglalkozik s a hogy jeleztük, téves adatai is vannak. Az egyület megvárja Bánffy gróf jelentését s ez alapon intézkedni fog. A csángók jövőjéről nézve fölmerült aggodalmak eloszlatására Jókai néhány nagyérdékű és meggyőző adatot említett fel, a melyek a kormány közbelépé-

Szóla ekkor a hős Szibinyáni:

„Teremtette, Szekul üesém rántsd ki

Azt a kristály messzelátót, nézd meg,

Van-e csapat, török csapat számos,

A törökök hogy a harezhoz készek?”

Nézi Szekul, van-e csapat, délezeg,

Van-e csapat, török csapat számos.

Nézi Szekul s veszi a kendőjét,

Törli vele szemre onló könyjét.

Szóla pedig Szekul üese aztán:

„Oh, jaj nekünk Szibinyáni bátyám,

Van itt török megszámlálhatatlan,

Fegyverkezve, harezrakészen, rajban,

Hanem hallgas reám édes bátyám:

Jobb nekünk itt szép szerével szökni,

Mint életünk csunyán kihörögni.”

Szól azonban Szibinyáni Jánk rá:

„Inkább mülök én ki férfiasan,

Mint a hogy én fussak asszonyosan.”

S ostorozza, ostornyéllel csapja,

Sarkantyúzza tüzes paripáját:

„Gyi, paripám, mert a farkas tép szét,

Ha nem indulsz török közé tústént,

Lábad veszem, talpnak hagyom térdét,

Itten hagylak rüt mezei dögnek,

Szégyenletes esütjával töröknek.

Hogy ott voltak a török tábornál,

Hozzájuk szól Jánk, hogy-hát: Adj Isten!”

Szebben mondják vissza: „Fogadj Isten!”

Szóla aztán Szibinyáni Jánk még;

„Teremtőtök török janicsárok;

Ide nekem azt a fűskés Márkot,

Ma akasztom még fel, régen várok;

sére vonatkoznak, de a melyek még nyilvánosság elé nem valók.

A helybeli csángósegélyző bizottság is ülést tartott esütörtök délután. Herglóz Antal elnök újabb adakozást nyújtott át: Dörner Márton úr az óbecsei csángóbizottság elnöke 131 frt. 80 kr. küldött, mint ama bizottság gyűjtését, azzal a hozzáadással, hogy aratás után nagyobb gabona adományokat is kilátásba helyez. Rudolfsgnadról az ottan működő kir. telekvi helyszínelő bizottság ifjabb tagjai 7 frtot küldtek be. Az összeg átadatik a kormány biztos urnak, egyszersmind sürgettetett, hogy a helybeli gyűjtések is mind bekérressenek, s a kormány biztos ur megkérérik, hogy aztán a helybeli összes gyűjtésről, a mely vagy 3000 frtot tesz ki, kimutatást adjon.

Újabb ajánlat is érkezett, mely a csángókat fűkaszállásra és aratásra fogadná fel. Intézkedés végett közöltetik a kormány biztos urral.

Ugyanez üléseken méltán nehezte a hangok emelkedtek arra nézve, hogy a csángók ügyének intézői, így a budapesti egyesület első kiküldöttje is, nem léptek a bizottsággal a kellő alkalommal az ügy érdekében a szükséges érintkezésbe; pedig a bizottság egyik másik irányban szolgálhatott volna, a hogy eddig is igen sokat tett már, tekintélyes gyűjtést eszközölt (vagy 3000 frt. értékben) a szekeres csapat eltartására 1500 frt. eszközölt a kormánytól, özvegyeket és árvákat tartott el s a telepesek számára kieszközölte a dunai szigetek fakészletét.

Haladunk!

Jer velem, nyájas olvasó, fogd meg jó szorosban a karomat! Elvezetlek ebben a mi jó városunkban olyan helyekre, melyek e bus időben is alkalmat fognak nyújtani elmélkedésre. Válaszszuk kiinduló pontul az Isten házát, a róm. kath. templomot, és menjünk át a templomot vezető közön. Ünnepies hangulatod, melyet az ájtatos hívők zengő zsolozsmája keltett benned, minő jótékony változatosságot lel a jobbról is, meg balról is égnek tornyosuló, egymás tetejére rakosgatott ócska nadrágok, kopott kalapok, rozsdás téglavasak és nem tudom miféle kimondhatatlan holmik zürzavarában! Minő okos gondolat volt ezeket a zsidótelepeket ideköltöztetni! Minő épületes fogalmat szerezhetnek majd az arra járó állami tisztviselők, tanárok,

Okozott az elég kárt már nekem,
De annál is több még a sok szegény!
Meg se várták felét a szavának,
Általadták neki a rab Márkot;
Szibinyáni Márkot, hogy elérte.
Kezéről a bilincset letépte,
Leszakgatta nyűgét a nyakáról,
Le a láncot térdig a lábáról:
S hallottatok nagy ég! ily esudáról?
Három támadt egy nagy egész hadra;
Kralyevics Márk, a hol hadonázik,
Pajtás, ottan az menybomlás, dörgés:
A had pedig térdig vérben ázik,
Szibinyáni Jánk a hol esatázik:
És hol Szekul vad viharrá válik,
Ellen ottan egy rakásra hajlik.
Egy se' hullott el a három hősből,
Egy se' maradt meg az ellenségéből,
S egészségbe tértek el a térről.

M. S.

A jó akarók.

Vig elbeszélés.
(Vége).

Igy bátorították a kis menyecskét tapasztalt barátai. S a szegény asszonyka csakugyan hibásnak hívén magát, epekedett: férje előtt panaszkodni nem mert, de titkon, lopva aztán annál kevessebben künnyezett. Ha meg kell halnom, kecsereget a jó asszonyka, csak legalább neki adjon éltet halálom. Bus merengésében már maga elé képzelte a teteme fölött zokogó férjét; de azt, hogy

de különösen a tanuló ifjuság, egy 18000 lelket számláló város izléséről, városias jellegéről, esin és tisztaság iránti előszeretetről! Minő genialis, és egyszersmind lukratív, tehát a hasznost a széppel összeegyeztető eszme! Ha megtudja a művelt Nyugat ezt a keleti szokást, utóbb megeshetik, különösen a speculáció mai idejében, hogy a fővárosok boulevardjai a magok széles járdáikkal ilyen jövedelmező vállalatokra fognak értékesíttetni! Miért ne?

De folytassuk utunkat. Előttünk Páncsova nagy piacza: szabályos négy szög, szépen kiköveztve, igen megnyerő látvány! Ime ott van a városház, a maga monumentális jellegével; szemben a törvényszék! Ez a hely a város leglátogatottabb része... S mi feketélik ott a távolban? Ha nem esznek szemem, ott a városház tőszomszédságában egy harmadik európai színezetű kirakat ékeskedik: itt is ugyanazok a régi hordók, rozsdás abrinesok, kopott lámpák, tört lábú asztalok stb. Amott egy mellékutczában, mely a főpiacra nyílik, egy negyedek, és még tovább egy ötödik, és ki tudja még hány?...

Már mult számaink egyikében felszólaltunk a személtelést sértő, rút szokás ellen, melynek nem csak a zsidótelepek, hanem összes üzletembereink szelíten hódolnak. A város legelőkelőbb közhelyein, hol naponként száz meg száz ember fordul meg, templom előtt hivatal előtt ronda ócskaságok gyűjteménye ládák, áruczikkék, öblös hordók gyönyörködtesik a szemlélt. Úgy hiszszük, hogy városunk napról napra növekedő intelligenciája, mely bizonyára kivétel nélkül a mi pártunkat fogja, megkövetelhetne a maga számára anynyi tekintetet, hogy a városban, melyben él, az izlés, a szép érzék, az egészségi és közrendészeti szempont ezen oldala érvényesüljön.

Menjünk el akármilyen felénél kisebb felvidéki, dumántuli, tiszavidéki városba; a városház mellett, az Úr háza tájékán esereberét üző zsidótelepeket, utczákat, utczák fordított holtokkal bizonyára sehohol nem találunk! Nem is annyira a kapitányságot okoljuk mindezzel, mint amely, erősen emléjük, megtette e tekintetben a magáét: appellálunk Páncsova városa háziurainhoz, kik helytelenül alkalmazott oekonomiából, magasabb bér fejében, az ilyen izletlenséget eddigelé megtűrték, azon jó hír rovására, melynek városunk eddig örvendett.

S ez a magában véve esekélynek látszó körülmény arra készlet minden gondolkodó embert, hogy összehasonlítsa a városunk tisztaságára ezéző intézkedéseket a

ő, az anya túlélje magzatja halálát, elképzelni sem bírta.

Ilyen auspiciumak mellett jött világra a kis Etelka.

Mert a Cserjések családfájának új hajtása leány volt.

Megszületett? kérdezték fejüket összedugva Tinkné Schmelzné és Kakuványiné! Csoda! mondták ámulva. S szerencsésen?... Csodák esodája! S ép? szép? egészséges?... Ez meglepő!

Hát még ha látnák! Nagy barna szemű, majd kiesattanó pofácskájú baba. Hatalmasan kikerekült kis gömböc. S az a csengő rívás! Micsoda ép tudóre vall az a hang! Tinkné, Schmelzné és Kakuványiné szeme szája eláll, hogy nézik és látják. Mint kúpez a esikóban, keresik a kis porontyban tudós arezeal a hibát. Előismerik végre magukban, hogy helyre kis teremts. Szép is, erős is... de hát csak leány!!! Mindamellet, gondolták hozzá, kár ez a szép, életrevaló gyermek, annak az éhletetlen, asszonykának. Tapasztalatlanságával, azaz hogy, konok együgyűségével ki tudja mivé teszi?! No de majd feltűrelünk reá, határozották el maguk közt.

S valóban mintha csak összeesküdtek volna.

Hogy van az én kis menyem? e kérdéssel szaladgált által nap nap mellett, mind a három, egymás után. Kávé mellett való anyyi édes sugás bugás után, a mennyit Etelka születése óta elkövettek, legalább abban állapodtak volna meg, hogy ki fiáé lesz Etelka. Bár összevettek volna rajta, kívánta Cserjés az istentől. De hasztalan. Ime, megint jön az egyik anyós, Schmelzné.

mostani szabad alkotmányos aera idején azokkal, melyeknek a katona-uralom alatt tanmú valánk.

Akkor, igaz, rabszolgailag, a fenyegető bot súlya alatt, de végelemzésben utoljára is tisztaság volt utczáinkban. Merészelte volna valaki akkoriban a házát egy fél-lábbal kilebb építeni a kitzított zsinórmértéknél! Így kaptuk maig is sok n a g y o b b városból megirigyelt egyenes utczáinkat. Merészelte volna valaki a háza előtti tért parancs ellen ki nem köveztetni! Így kaptuk most, az igaz, már szétporhadozó, szabályos kövezetünket!

A katonai-uralomnak egyéb jellemvonásai bármint terhesek, kellemetlenek, az újkor szellemével meg nem egyezők voltak legyen is, de ez az e g y jó oldala annak is vegvott. A többi halomra döntöttük már, és kaptuk helyébe az alkotmány áldásait: hátra van, hogy a sok rossz közül ezt az e g y jót eltanuljuk! Városunk jól felfogott érdeke ezt kívánja!

Felhívás!

a temesvári jogászegylet tagjaihoz, Délmagyarország összes bírói és ügyvédi, valamint Arad szab. kir. város ügyvédi karához!

A „temesvári jogászegylet“, mely alapszabályai közé azon rendelkezést is felétele, hogy jogi vagy is szaktudomány kultiválásán kívül tagjai között a társulási szellemet is emelje; sőt kiváló sulyt fektetett arra, hogy tagjai az évenként rendezendő kirándulások által országunk kiváló nevezetességű helyeit megismerjék, a f. évi május hó 6-án tartott rendező bizottsági ülésben elhatározá, hogy 1883. évi június havában Temesvárról Fiumébe és vissza kirándulást rendezend.

Mínt hogy Fiume lelkes ügyvédi és bírói kara részéről immár biztosítást nyertünk az iránt, hogy a kirándulandó jogász-egyletünket szívélyesen fogadják; mínt hogy tagadhatlan, miszerint egyhamar ily előnyös alkalom nem fog kínálkozhatni; midőn Magyarország gyöngyét, büszkeségét, Fiumét összes nevezetességeivel és a magyar tengerpart és kikötőt megtekinthetjük. mínt hogy ily kirándulások ünnepléses jelleget kivált akkor ötenek, ha a kirándulók nagyobb számban jelentkeznek, ugyanazért a temesvári jogász-egylet elhatározá, hogy ezen kiránduláshoz kivételesen nem csupán az egyleti tagokat családjaikkal veszi fel, hanem egyttal Délmagyarország összes bírói és ügyvédi karát, valamint Arad sz. kir. város ügyvédi karát ezen kirándulásban részvételhez meghívja.

Ennélfogva a temesvári jogász-egylet összes tagjai és a törzsmeghívókkal ellátott törzsvendékek, nem különben Délmagyarország összes bírói és ügyvédi kara, végre Arad szab. kir. város területén levő összes ügyvédek családjaikkal együtt ezennel felkéretnek, hogy a tervezett kirándulásban részvételüket tárgyazó elhatározásukat f. évi május

Hogy van az én kis menyem? Sir? Még valahányszor átjöttem, sirva találtam, szől fejet esővalva. Valami nagy baja lehet s ennek bizonyosan valami mélyebb oka van. Aha! gondolja magában, mondtam előre.

Mikor Kakuványinét átkergette az unalom, a hét fiuk „menye“ édesdeden aludt. Hogy van az, szől aggodalmas arezeal az anyós Nro-2., hogy ez a gyermek sohsem sír? Ez rossz jel. Az én Irénkém is, mielőtt meghalt, három napig némán szenvedett. (No persze, mert félig holtan jött a világra). Kakuványiné avval a szent meggyőződéssel távozott, hogy a Cserjések gyereke nem éri meg a másik hetet. Nagy öszintén ki is kottyantotta ebbeli „reményét“. Öszinteségénél ugyanis csak szavainak válogatottsága volt olyanabb.

Hogy esett ez a gyengéd figyelem a fiatal szülőknek, elképzelhető!

Majd azon akadtak fel, hogy a eseléd is nagyon fiatal és ügyetlen; hogy ilyen esetben már ha csak egy eseléd van, legyen az egy gyermekhez és betethez értő asszony. Ilyet ajánlottak is mindjárt ötöt, hatot. El is jöttek ezek aztán, egyik a másik nyomában. Volt ajtonyitogatás és kilines nyikkauás, ami a beteg asszonykának szörnyen jól esett. Színt úgy nyögött a jó baráti jó akarat áldása alatt: de még a férj is. Hányszor felsóhajtott: Ments meg úr isten jóakaróimtól: ellenségeimmel majd elbánok magam. Szegény fiatal férj! Színt nem is meri kimondani, hogy boldog. Pedig nagyon az. Ime mily megalón, de hogy megalón, álvösségtől sugárzó arezeal virraszt édesei mellett: s már hányadik éjszaka! Nappal azért helyt áll

hó 31-ig a temesvári jogászegylet elnökségénél külön írásban mulhatatlanul bejelentések, egyúttal körülményesen megjelöljék, hogy csupán személyesen vagy pedig családtagjaikkal, a kiknek neve és foglalkozása szintén megjelölendő, ohajtanak-e részt venni?

A kirándulás 1883. évi június hó második felében fog megtörténni, az elindulási hely Temesvár, hol a kirándulók a megjelölendő időben az igazolványokat fogják kézhez venni; a kirándulás tartama, az utazási időt beszámítva, 6 napot fog igénybe venni. Fiumében a városi hatóság és az ügyvédi kar fogadni fog. A kirándulók tiszteletére lesz külön hangverseny. Tengeri kirándulások a „Déli” nevű gőzösön. Intézkedtünk, hogy a t. vasúti igazgatóságok részéről lehetőleg legnagyobb kedvezmény és árleengedésekben részesüljünk, hogy egy-egy személy részére a kirándulás a vasúti díjat beszámítva legfeljebb 50—60 ftba fog kerülni. A résztvenni szándékozók kötelesek személyenként 10 ft. előleget az egylet elnökségéhez beküldeni, mely összegből az illetőnek a fumei lakás előre fog fedeztetni, a maradék összeg pedig a kirándulás befejeztékor fog ugyanannak visszatulványoztatni.

Kartársak! Itt van tehát a lehető legelőnyösebb alkalom, midőn országunk ékességét, Fiumét s abban olasz nyelvet beszélő, de igaz magyar honfi szívű és hazafias ragaszkodású testvéreinket meglátogathatjuk. Ne késedelmezzenek bár honnan, bármely nehézséggel, de küzdjék le az anyagi akadályokat és jelentkezzenek minél nagyobb számmal a tervezett kiránduláshoz. Annál is inkább szükséges, hogy f. évi május hó 31-ig a temesvári jogász egylet elnökségéhez a 10 ft. előleggel ellátott jelentkezések beküldessenek; mivel különben teljemen kifogyunk az időből; ellenben a kirándulást június 11-ik felén túl semmi szin alatt el nem halaszthatjuk. Ertesítjük különben összes kartársainkat, hogy f. é. június hó 5—6-án minden egyes jelentkező félnek a részletes kirándulási menetrendet és tervet elküldendjük.

Kelt Temesvárott, 1883. évi május hó 12. é. n.
A temesvári jogászegylet nevében:

Dr. Barta Ignác, Beke Gyula,
egyleti titkár, mint egyleti elnök.

Heti szemle.

A Schulyerein ezégresei végre rátaláltak cselekvésük helyére: oda át, Lajthán túl, egy idő óta központfutó igyekezetek kezdenek feltűnedezni. Egyszer a cseh muzsikussal esalogatja furulyájával, modern Orpheusként, a maga tánczára a jó bécsi sógort, másszor a busuló lengyel járja a Mazurkát, közben néha egy kis szlovén tojástáncz. A linezi gyűlésen ezeket a különböző ezinczogású lépéseket akarták tüntetőleg ellensúlyozni. Elénekeltek hát a „Wacht am Rheint”, már csak azért is, hogy a berlini egészségügy kiállítását díszítsék, melyen mi magyarok is oly tekintélyesen vagyunk képviselve, nyilván azért, hogy mi vagyunk a legegészségesebbek! Pedig hát nekünk is kijutott mint másoknak a földi bajból. Nem halt ugyan meg e héten sem-

hivatalában. Kell. Pár napi szabadságát még a más héten kivette. Persze, a hivatalban is, folyton kicsikéjére gondol. Ott határozta el azt is, hogy hazamenet betér a boltba s vásárol egy spirítus melegítőt. Jön a nyár. A fűtött szoba melegebb a rendes elégnél. Ezen a spirítus eszközön melegít majd tejet piezikéjének.

S aztán félig-meddig ezzel meglepetést is akart szerezni kis feleségének. Mikor a szobába lépett, Eteleka nagy nehezen, éppen hogy már elaludt. Halkan óvatosan hát, de diadalmas areczal bontotta ki a vásárfiát. Tinknének se kellett egyébként, hogy meglátta a spirítus-gépet.

Jól látok-e? Cserjés úr! Spirítust akar használatba venni?! Csak nem ment el az esze? Az istenért! Egy minden pillanatban bekövetkezhető szerencsétlenségnek akarja kitenni családját. Hye-nen égett össze szegény megboldogult hugom. Ha használatba veszi, én egy perezig se maradok önnel egy fedél alatt.

Cserjés szerette volna oda dörgetni, hogy: pakoljon, ha tetszik; de látván hogy a Tinkné óbégatásától felriadt kis lyánya nyöszörögni kezd, türtőztette magát. Különbösen is fellebbvalója, a titkár feleségével kikezdeni nagyobb veszedelem lett volna egy spirítus-robbanásnál.

Szerencsére e robbanás pillanatban kopogtattak. Kakuványiné jött. No most az egyszer üdvözölve. Jött azonban csak azért, hogy figyelmeztesse Cserjésnére, ne tegye valahogy a gyerek dühjátját máskor is azon nyersen a bölesöbe, amint a levegőn megszáradva behozzák. Mert édesem, tevé hozzá kedvesen, téled ez kitelik.

miféle nagy kapacitásunk. főurunk, ministerünk; mint teszem Törökországban a híres Mahmud Nedim pasa, de azért a sors kereke megtapogatott bennünket is egy kissé. Meggyült a bajunk ugyan csak a szegény csángókkal, kik „pompásan érik magokat”, illetőleg „éhen halnak.” Páncsova! Páncsova! híres város lettél te egy idő óta. Szemetszűrő öreg bötükkal díszlik ősi neved az ujságlapok mindegyikében, a te neved, mely a most már ismét fellábadó Milleties fellépte óta meglehetősen homályban bujdokolt.

De siessünk tova ismerős Páncsova határából! Ülünk fel az újonnan megnyitott csanádarádi vasútra, s menjünk tovább és Budavárába, melynek királyi palotáját most oly nagyszerűre tervezik. Majd ha elkészül e fényes székhely, akkor hozzánk is ellátogatnak a fejedelmi vendégek, mint most Bécsbe Nikita hercege, a dán trónörökös, Alfonzó spanyol királyi herceg, és sok más Moszkvába, a czári koronázásra siető előkelő vendég. De mikor lesz ez majd? Hányadik Nagyhetét fogja akkor már tartani az Akadémia, melynek most volt 43-dik közlése? S hányadikszor fogtak akkor már összeseregelni a műzsafiak a központba, hogy megtartsák úgy, mint e héten, a szinészi kongresszust? Sok idő fog abba még eltelni; de ha egykor készen lesz e hatalmas mű, akkor büszkén emlegetheti az utókor hazánk ezredéves fenállásával egyidejűleg a magyar királyi székhelyének méltó restaurációját.

Egy új növényt fedeztek fel a botanikus-politikusok. Az igaz, hogy mesterséges virág; az egoismus melegítő kályháján nagyra növesztve, most még csak üvegházban tartva. De van remény, hogy ha majd megszokta a klímát, nemcsak hogy burjánzani, de sőt szülni is fog időközben szerzett tövisével. Ez a növény az örmény kérdés. Lelhelye egyelőre ázsiai Törökország, később Oroszországis. Importálták pedig az angolok a magok eszéből, mely még Spanga furlangjain is kifog. Spangát utoljára is sarokba szorította, még pedig a Tóth; az anglus urakat azonban nem fogja kelepezébe keríteni se tót, se muszka, se burkus, se eskimó, se franczia, még ha maga a haldokló Chambord gróf volna is, az utolsó Bourbon!..... y.

SPANGA VALLOTT.

Mailáth meggyilkoltatásának eddig oly szövevényes tényálladéka végre a vizsgáló bíró fáradhatatlan nyomozásai és vallatásai folytán kezd kibonyolódni. Az utolsó napokban ugyanis, különösen Jávor Pál terhelő vallomása után, melyben az utóbbi elismerte, hogy ő vásárolta meg a Tamedly vaskereskedő boltjában Spanga megbízásá-

Ez már mégis sok, dült fült magában Cserjés. A gyerek felébredt. Táplálni kell, hogy esituljon. Hol van az anya nyugalma!! Hye-n keblébe préselt sóhajokkal fogait viacsorgatva járt fel alá a szobában.

Már majd hogy oda nem ordított: van nekünk magunkhoz való elég eszünk, de Schmelezné nyitott be éppen epillanatban. Schmelez pláne pénzügyi tanácsos. Meggondolta Cserjés hogy nem lesz tanácsos forradalmat esapni. Nyelte tovább a mérgét, a mely a torkát már szintűgy szorongatta.

Hát te édesem — szolt az irtalmatlan nénikék harmadika, te csak nem hallgatsz a jó tanácsra. Még most se fogadsz dajkát?!

Majd fogadunk, dörmögött Cserjés, ha titkárok leszünk.

Hát fogadok én.

Köszönöm, megélnék mi a magunk emberségéből is.

De én nem nézhetem tovább barátnőmnek ezt az öngyilkosságát.

Önök hárman a megölői, ha meghal, kiáltott a férj feke-vezetten.

Tinkné, Schmelezné és Kakuványiné elképedten ugráltak fel helyeikről. S mint a kígyók ocsmány sziszegés közt kiesusszantak.

A milyen esend uralkodik egy pillanatra a temészetben, ha lecsapott a menykő, olyan esend volt a fiatal pár szobájában. A nő ájultan feküdt vánkosán, a férj összeszorított ököllel állt, azon egy helyben, szoborként megkövülve, akár egy Jupiter tonans.

hól a kérdéses kést, a bizonyítékok amnyira meggyültek, hogy a physikailag is rendkívül fárasztó vizsgálatnak, másrészt a vád pszichológiai behatásának sulya alatt Spanga töredelmes vallomást tett Tóth Gerő vizsgálóbíró előtt. „Hát megvallok mindent, tekintetes uram,” szolt hosszas lelki küzdelem után Spanga, „de könyörgöm, ne sajnáljon fölém egy kis nyugalmat.” A fogolyt ugyanis esti 8 órától reggel 5 óráig vallatták, s rendkívül ki volt merülve.

Spanga vallomása szerint ő követte el Pitély társával a gyilkosságot. Berecz csak segédkezett; Spanga támadott elsőnek, Pitély fojtotta meg hurokkal az ország bírót. Jávor csak öntudatlan eszköze volt a gonosztevőknek.

Pitélyt is töredelmes vallomásra bírta a vizsgálóbíró. Eleintén konokul tagadott s még akkor sem adta meg magát, mikor a Wertheim szekrénynek Spanga vallomása alapján megtalált kulcsait felmutaták neki. Csak a vizsgálóbíró barátságos, atyai básnásmódja lágyította meg szívét; sirva fakadt, s abban hagyva tagadását, megkezdé beismerését; folytonos zokogás közt részletesen elmondta a gyilkosság tervelését és végrehajtását.

Berecz, az országbíró volt huszárja, még mindig tagad.

A vizsgálat eddig elért eredménye is rendkívüli szenzációt keltett orozágszerte.

HELYI HIREK.

* **Hergloz Antal** úr, törvénytudásunk kitűnő elnöke, szabadságidejét eltöltvén, szerdán ismét hazaérkezett s ezuttal nejét, lányát és unokáját is magával hozta.

* **Meghalt Preveden Emilia**, szül. Campione asszony f. h. 19-én hosszabb szenvedés után, élete 52 évében. A megboldogult hosszú időn át érdemes tevékenységet fejtett ki mindkét nembeli ifjúságunknak, különösen a franczia nyelvben való oktatása körül. Temetése vasárnap szépszámú közönség őszinte részvételével ment végbe.

* **Schieb Márton** úr a budapesti főváms-hivataltól neveztetett ki Schwerek helyébe v. a. és adóőri felügyelőnek.

A magyar dalkör dalestélyt rendezte f. é. június hó 2-án a polgári lövöldében a következő programmal: 1. Csata dal. Huber Károlytól, előadja a dalkör. 2. Kerekas András, népdalegyveleg dongókkal Káldy J. től, előadja a dalkör. 3. Ejszálás Granadában, magánkar; éneklik: Randl F., Deutsch Gyula és Barbierik Titus urak. 4. „Köldt a fá” énekli Haray Sándor, és Zsembery János ur, kíséri a dalkör. 5. Marseillaise férfikar, előadja a dalkör. 6. Dalra. Férfikar Thern Károlytól, előadja a dalkör. Beléptidij személyenként 1 ft. család 2 ft. Pártolótagok beléptidiját nem fizetnek. Szerencsés időt és jókedvet!

A levegő megtisztult; de a fiatal fogalmazó csak most érezte az igazi zivatart közeledtét. Tudta, hogy az innen elhajtott fekete felhők másfelől, a feje felett, újra összetornyosulnak. S akkor a villám majd ő reá fog lecsapni fegyelmű áthelyezés alakjában.

Nem történt meg. Úgy látszik Tink is, Schmelez is, Kakuványi is jól üsmerte a maga kedves élete-párját.

Más történt.

Káka-Ujhely városa egy felállítandó Fröbel-féle gyermekkert alapja javára, Szent-István napján, mulatságot rendezett, hangversenyyel, tánczszal, ezéllövő, férfi erő, nőiszépség-versenyyel és a Trippel-Allians indítványára gyermek versenyyel.

Tinkék, Schmelezék és Kakuványiékek aprajagya kirukkolt a versenytérre egy-egy medália biztos reményében. De bizony az eredmény az lett, hogy a hangversenyen Cserjés volt a naphőse remek szavallatával. A tánczmulatságon Cserjésné volt a legszebb asszony. Az egy éves gyermekek versenyén pedig Eteleka nyerte meg az első díjját, a bírák egyhangú ítélete szerint mint a legszebb, legizmosabb s legfejlettebb a pályázók között.

Lám, pedig Cserjés se bábát nem hozatott, sem a spirítusfőzöt ki nem lökte.

Tinkné, Schmelezné és Kakuványiné már ott, a mulatság színhelyén üszedlgták felepirult fejüket. Protestálni akartak az ítélet ellen; mert Eteleka jogtalanul pályázott; ninesen még egy éves. Node, nagy bölesen elhallgattak.

Sándor.

* **A német férfdalegylet** ma, máj 27-én ad dalestélyt a Weifert-féle sörház kereti helyiségében. Műsora 6 jól megválasztott darabból áll, mindet a dalegylet adja elő. Dalestély után tánc következik. Belépti díj 50 kr. A pártoló tagoknak szabad bemenetjük van s megkértenek, hogy tagsági jegyeiket a pénztárnál elmutassák. Kezdeti est 8 órakor. Nagyon hűvös vagy esős időjárás esetén a dalestély a sörház belső termeiben tartatik meg.

* **A helyb. reálgymn. ifj. Önképzőkör** múlt vasárnap délután megtartá az évi ünnepélyes zárulását. Bevezetőül az ifjuság Tordai Gy. igazgató vezetésével harsány szép hangon elénekelt Kölcsey himnuszát. Utána Romanez M. tanár a kör buzgó elméje, lelkes és jeles megnyitót mondott, lelkiismeretes önmunkásságra buzdítván az ifjuságot s példányképpül állítván fel Deák Ferencz nagy alakját, kinek nevét a kör viseli és a nagy Révay Miklósét, a ki meggyénk szülőtte.

A rá következő titkári jelentés után Bölts J. 7-ik oszt. tanuló Petőfi Ledőlt szobrát szavalta, utána ugyancsak tőle „A szénsav szerepe a természetben“ ez. értekezést olvasták fel; ezután Annovics S. 7-ik oszt. tanuló szerb népköltemény magyar fordítását adta elő; Szitokka T. sikerült szabad előadást tartott „A földrajzi viszonyok befolyásáról az államok alakulására:“ majd Butorka M. Arany J. ról értekezett s végül Steinberg A. Poe „Holló“ ját szavalta. A darabok majd mind pályanyertesek voltak s meglepően kedvező fogalmat nyújtanak az ifjuság haladásáról és szellemi képességeiről.

A nem nagyszámu, de hazafias közönség észrevehető gyönyörűséggel hallgatta végig a productiókat, s midőn végül az ifjuság ajkán elzendült a „Házadnak rendületlenül“, bizonyára lelkesen megdobbant a szíve és nem minden nehezeltő érzés nélkül azokra, a kik meg nem jelentek és közönnel viseltek ez intézet iránt, a mely városunkban kétség kívül legtisztábban es leggazdagabban kultiválja a magyar műveltséget.

A német szintársulat, mely néhány igen jóra való erővel díszkedhetik, és minden tekintetben elfogadhatóbb az eddig itt megfordult kóbor csapatoknál, nem mindig felt padok előtt folytatta a mult héten fellépését. Szombaton, május 19-én Gutzkow eszmékben gazdag drámája Uriel Acosta került színpadra. A szereplők igen nehéz fába vágják fejszéjüket. Tewele ur, ki az öreg, büszke aristokratákat, a salon szerepeket igazán kitűnően jeleníti meg, ezzel a szereppel nem bírt megmérkőzni, mely a leglágyabb szerelmi akkordoktól egész a legkeserűbb fájdalomig, a melyen meggyökerezett eszme megtagadásának fájdalomáig az érzelmi nyilatkozatok egész skáláját magában foglalja. Játéka túlzott, helyenként annyira túlzott volt, hogy Uriel Acosta mintha emberi méltóságából kivetkezettnek látszott volna. Vasárnap az A. C. tiengreislér című bécsi darab járta, melyben Jeschek úr nem mindennapi komikuma tapsokra ragadá a gyér hallgatóságot. A keddi darabot az érzélgős József és Potiphárt elég jól játszották mindnyájan. Csütörtökön végül, aránylag felt sorok előtt adták a száz-meg száz bécsi ötletben bővelkedő, de különben igen vékony és kopott tárgyú Schneck familiát, melynek legjobb és más, nagyobb színpadokon is beváló szereplője ismét Jeschek úr volt. Jól adták szerepüket még Duba igazgató, Tewele és Schönfeld k. a. Neher úr játéka még egy kissé szegletes ugyan, de alakja és szavallata reményekre jogosít. Általában megérdemli a társaság, hogy többen látogassák.

* **A magyar műkedvelői társulat** eszméje mindinkább realisabb alakot ölt s a társulat alapjában már meg is alakult. Jövő hó 16-án fel is lép a „Piros bugyelláris“ előadásával. A szerepek legjobb műkedvelőink kezében vannak. Az előadás jövedelme, a mint halljuk részben a magyar dalkör készülő zászójára fog fordíttatni. A zászló eszméje, a mint biztosan tudjuk, városunk egyik másik kiválóbb hűlgények is nagyon szívén fekszik. Beh szép is volna azt a zászlót nemsokára lobogni látni!

A hivatalos lapból. A pancsovai állami reálgymnasiumnál, a jövő 1883-4. tanév elején egy a német nyelvű előadás képességével összekötött classica-philologiai tanári állomás betöltendő lévén, ezen tanszékre, melylyel rendes tanár kinevezése esetén 1200 frt évi fizetés, 200 frt szálláspénz és 100 frt öltödéves pótlék, helyettes tanár alkalmazása esetén pedig 800 frt évi díj van összekötve, — pályázat nyitattik. A kérvények — melyekben pályázók kora, állapota, végzett tanulmányaik, nyelvismeretük, tanári képesítésük s a katonai kötelezettségtől való mentességük okmányilag igazolandók — a szolgálatban levők részéről előjárásuk útján, minősítvényi táblázat kíséretében, különben pedig közvetlenül, a vallás és közokt. m. kir. miniszteriumhoz ezímezve, f. évi augusztus 1-ig a szegedi tankerület kir. főigazgatóságánál Szegeden nyújthatók be.

Meghalt Koko D. György péntek délbe élte 65 évében. Temetése tegnap délután 5 órakor ment végbe nagy gyászoló közönség részvétele mellett. A megboldogult mostohaatyja volt Dr. Kaszapinovic's jeles ügyvédünknek.

* **Táviró reform.** Városunk táviró állomása a tervbe vett s már legközelebb fogantatandó újítások folytán egyenes összeköttetésbe hozatik a fővárossal s több vidéki állomással.

* **A kisbirtokosok orsz. földhitelintézete**, a mely nem üzleti célra, hanem egyenesen a kisbirtokosok érdekében működik, tapasztalván, hogy magánkövetítők a kisebb kölcsönökre szoruló közönségnek nagyon megdrágítják a kölcsön pénzt, ezáltal szakértő s kellő jártassággal bíró egyéneket biz meg, kik előre meghatározott mérsékelt díjjakért nyújtsanak segédkezet a kölcsön keresőknek. Városunkban, a hogy hirdetésünkben kiténik, Kiss Mór jeles ügyvédet bizta meg a közvetítéssel.

* **A választók** listájának rectificatiója a pancsovai kerületben javában folyik s nem sokára be lesz fejezve.

* **A Temes-fürdő** megnyitott volna már, de hjába hi, még hűvös ott az ár. Különbön itt kinn is eleget ázunk, s a sok fagyos szentjít, didegve fázunk. Azért csak folyj szépen magadba fürdő, s jer, hadd bujjak beléd, meleg felöltő!

VIDÉKRŐL.

Oppován. f. h. 17-én az ablakon keresztül agyonlőtték Kolás Ferencz ottani parasztot. Két öccsére esik a tett gyanúja, a kikkel a meggyilkolt a vagyon felosztása miatt folyton viszálykodott.

N. Kikindán a Kaszinó f. h. 14-én közgyűlést tartott. Ez évi tiszta jövedelem 400 frt. Határozatba ment, hogy a könyvtárba 500 frt. fordíttassék. Ah kaszinó! Ah boldog Kikindaiak!

UJDONSÁGOK.

Br. Prónay Dezsőt az ág. evangélikusok új egyetemes felügyelőjét f. h. 23-án iktatták be nagy és lelkes ünnepélyességgel hivatalába. Az egyházban kétségkívül a legnépszerűbb ember s az egész sajtó is egyhangulag üdvöt kiáltott ez alkalommal a díszes állású főurnak.

Budenz József jubileuma. F. h. 17-én volt 25 éve, hogy Budenz József, mint fiatal német tudós átlépte hazánk határait, s itt letelepedvén a legkiválóbb ugor magyar összehasonlító nyelvészévé küzdötte ki magát s egyike lett általában a világ legkiválóbb nyelvtudósainak. Az akadémia 1861-ben választotta tagjává, 1868 óta pedig tanára lett a budapesti egyetemen az ugor magyar össze hasonlító nyelvészetnek s tagja több tekintélyes külföldi tudományos társulatnak. A jubileumot f. h. 17-én vidám társaság ülte meg Budán, többnyire lelkes és rendíthetetlen tanítványai.

Az Akadémia Nagyhete.

Fenállása és működése 43. évfordulóját ünnepelte a lefolyt héten a Magyar Tudományos Akadémia s bár ez év, amint az elnök, Lónyai Menyhért gróf, megnyitó beszédében jelzé, nem tartozott a korszakot alkotó nagy sikerek éveivel, mert esendes működésével alig-alig csapott túl a szakaszi munkálkodás keretén: mégis a felmutatott eredmény kedvezően tanuskodik ez első és fontos hazai közművelődési intézetünk szellemi és anyagi gyarapodása mellett.

Az ideai nagyhét annyiból is kiváló nevezetességű volt, hogy a szokásos tagválasztásokon és jutalomkihirdetéseken kívül tiszviselői választás is volt. Elnöknek újra Lónyai Menyhért gróf, másod elnöknek pedig Pauler Tivadar lón megválasztva.

Az elnöki jelentésből kiemeljük, hogy az akadémia a lefolyt évben, 1882-ben, 68, 800 frtot áldozott tudományos ezélokra; hogy közel 200,000 forintnyi hagyományokban részesült; hogy az I. osztály kebelében a közeli 3 év alatt 2 új bizottság alakult: az irodalomtörténeti és klasszika-philologiai, a másodikban az új szervezettü nemzetgazdasági, a harmadikban a hadászati.

Az intézet működésének nevezetesebb mozzanatai voltak: Vambéry könyve és a hozzá fűződő világirodalom; a Széchenyi István munkáinak kiadására szolgáló előmunkálatok befejezése; Szász Károly munkája a világ irodalom eposzairól; Torma Károly és Finály Henrik régészeti kutatásai; becses oknyomozási és forrás tanulmányok hazai történetünk terén; Hunyady Jenőnek a nagy jutalommal kitüntetett epochális matematikai munkája, stb.

Az Akadémia ez évi halottai: Arany János, Greguss Ágost, Konek Sándor, Vész Armin, Tallós Lajos, Mailáth György.

A máj. 20-án tartott közülés érdekes tárgya volt Ipolyi Arnold emléksbeszéde az elhunyt Károlyi István gróf felett. A boldogultnak szelleme congeniális volt a katolikus egyház magas szempontjait teljességökben méltányoló magyar főpapokéival, s azért Ipolyi őszintén, szíve mélyéből, a meggyőződés hangján jellemezhető a valóban példás életű, nagyszívű magyar főurnak, a magyar nemes szöszérnti typusának egész valóját.

Fénypontja azonban a közülésnek Kállay Béni előadása volt: „Magyarország a Kelet és Nyugat határán.“ Az autopsia szülte tapasztalatokat éles megfigyelő tehetséggel párosító, nagyszabású politikai felfogásról tanuskodó kommentárja volt ez a keleti kérdésnek, aminőt ritkán hallhatunk. Mások is beutazták a keletet, mások is megfigyelték: de oly magas, hogy úgy mondjuk, philosophiai szempontokból rég nem olvastuk a keleti és nyugati civilizációk áramlatait megvilágítva. Minő mélyre ható jellemzés az pl., mikor Kállay megvilágítja azt a nagy különbséget, mely a keleti és nyugati ember eszejárása közt észlelhető; minő mesterileg sikerül neki a kétféle áramlat elemzésből minket, magyarokat, és keleti meg nyugati jellemvonásokból alkotott, sajátos lényűnket bemutatni. Minő logikus, oly könnyen megfogható, s mégis olynehezen feltalálható az ebből vont következtetés, hogy éppen e sajátos vegyülékű, de erősen kidomborodó karakterűnkél fogva vagyunk mi hivatva a közvetítő civilizálás szerepét vinni kelet és nyugat közt. Ez a mi politikai szerepünk; s miként a magyar korona alsó része keleti, görög, felső része pedig római eredetű, tehát symboloma a két világnézetnek, úgy mi is, e korona alattvalói kelet és nyugat összeforrasztására hivatvánk.

Felelős szerkesztő: **Wigand János.**

Főmunkatárs: **Dr. Fináczy Ernő.**

Kiadótulajdonosok:

Wigand János és a „Beck & Koszaniacs“ cég.

HIRDETÉSEK.

Eladó.

Egy régibb szerkezetű jókarban lévő **ZONGORA** és egy **MEIDINGER** féle kályha elköltözés folytán jutányosan eladók.

Megtudhatók a **folyammérnökség** építetében a **Temes** mellett.

ÉRTESÍTÉS.

Van szerencsém a t. ez. közönségnek tudomására hozni, hogy a „Kisbirtokosok országos földhitelintézete“ a pancsovai kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság területén kötendő jelzálogkölcseinek közvetítésével és lebonyolításával engem bizott meg.

2—3

Kiss Mór

pancsovai ügyvéd.

Értesítés.

Van szerencsém a t. ez. közönségnek tudomására hozni, hogy eddig folytatott mesterségemet, mint

Mázoló

ezután helyben egészen önállóan üzöm s több évi gyakorlati képzés és tapasztalat folytán abban a kellemes helyzetben vagyok, hogy a mesterségem körébe vágó mindennemű munkát szépen, tartósságra és olcsón teljesíthetek.

Czeikovitz Károly

mázoló.